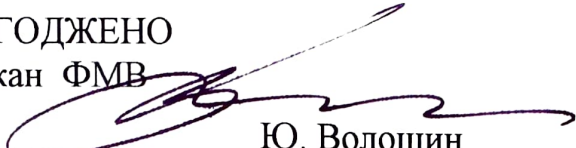

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
 Факультет міжнародних відносин
 Кафедра міжнародних економічних відносин і бізнесу

УЗГОДЖЕНО

Декан ФМВ

 Ю. Волошин
 «07» 09 2021р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної роботи

 А. Полухін
 «11» 11 2021р.

Система менеджменту якості

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

«Мікроекономіка»

Освітньо-професійна програма: «Міжнародні економічні відносини»

Галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»

Спеціальність: 292 «Міжнародні економічні відносини»

Форма навчання	Сем.	Усього (год./кредитів ECTS)	ЛКЦ	ПР.З	Л.З	СРС	ДЗ / РГР / К.р	КР / КП	Форма сем. контролю
Денна	1	135/4,5	34	34	–	67	ДЗ 1 с.	-	Екзамен 1 с.
Заочна	1,2	135/4,5	6	10	–	119	К.р. 2 с.	-	Екзамен 2 с.

Індекс: НБ - 17 - 292 - 1 / 21– 2.1.16

НБ - 17 - 292 - 1 з / 21– 2.1.16

Робочу програму навчальної дисципліни «Мікроекономіка» розроблено на основі освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини», навчальних та робочих навчальних планів НБ – 17 – 292-1 /21, НБ – 17 – 292-1 з/21, РБ – 17 – 292-1/21, РБ – 17 – 292-1з/21 підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини» та відповідних нормативних документів.

Робочу програму розробила:

доцент кафедри міжнародних
економічних відносин і бізнесу

/ Висоцька М.П. /

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини» спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» – кафедри міжнародних економічних відносин і бізнесу, протокол № 11 від «26» серпня 2021 р.

Гарант освітньо-професійної програми
«Міжнародні економічні відносини»

/ Ричка М.А./

Завідувач кафедри

/ Степанов О. П./

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради Факультету міжнародних відносин, протокол № 10 від «06» вересня 2021 р.

Голова НМРР

/ Сидоренко К.В./

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Контрольний примірник

ЗМІСТ

	Сторінка
Вступ	4
1. Пояснювальна записка	4
1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни	4
1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна	4
1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.....	4
1.4. Міждисциплінарні зв'язки	5
2. Програма навчальної дисципліни	5
2.1. Зміст навчальної дисципліни	5
2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до кожного модуля	5
2.3. Тематичний план	7
2.4. Домашнє завдання, завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН).....	8
2.5. Перелік питань для підготовки до екзамену.....	8
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	8
3.1. Методи навчання	8
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна)	8
3.3. Інформаційні ресурси в Інтернет	8
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь	9

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни «Мікроекономіка» розроблена на основі «Методичних рекомендацій до розроблення і оформлення робочої програми навчальної дисципліни денної та заочної форм навчання», затверджених наказом ректора від 29.04.2021 № 249/од, та відповідних нормативних документів.

1. Пояснювальна записка

1.1. Місце, мета, завдання навчальної дисципліни.

Дана навчальна дисципліна є теоретичною основою сукупності знань та вмінь, що формують профіль фахівця у галузі міжнародних відносин.

Метою навчальної дисципліни є формування системи знань про ринкові механізми, поведінку споживачів, функціонування фірм в різних ринкових структурах, формування навичок використання інструментарію мікроекономічного аналізу при вивченні наступних дисциплін та у професійній діяльності.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- дослідження теорій мікроекономічного аналізу;
- засвоєння інструментарію мікроекономічних досліджень;
- розуміння сутності ринкової економіки та основних ринкових елементів;
- аналіз економічної поведінки суб'єктів мікроекономічних досліджень;
- ознайомлення з основними мікроекономічними моделями.

1.2. Результати навчання, які дає можливість досягти навчальна дисципліна.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має досягти таких результатів навчання:

- розуміти теорії та концепції мікроекономіки;
- оволодіти методами проведення мікроекономічного аналізу;
- вміти використовувати інструментарій мікроекономічних досліджень;
- аналізувати поведінку економічних суб'єктів, що функціонують в різних ринкових структурах;
- вміти використовувати мікроекономічні моделі для обґрунтування управлінських рішень.

1.3. Компетентності, які дає можливість здобути навчальна дисципліна.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має набути такі компетентності:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, пошуку, оброблення та оцінювання інформації, процесів та явищ з різних джерел з метою виявлення проблем, формулювання висновків (рекомендацій), вироблення рішень на основі логічних аргументів, забезпечення якості виконуваних робіт з урахуванням національних та міжнародних вимог, адаптації та дії в новій ситуації.
- Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.
- Здатність фахово та комплексно аналізувати сучасні світові економічні теорії та концепції, визначати позитивні й конструктивні ідеї для досягнення суспільного прогресу та економічного зростання.
- Здатність обґрунтовувати особливості реалізації форм МEB на мікрорівні.
- Здатність аналізувати особливості функціонування підприємства в різних ринкових структурах, розробляти заходи мікроекономічного управління.
- Здатність на основі опису економічних процесів і явищ будувати стандартні теоретичні і економетричні моделі, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

1.4. Міждисциплінарні зв'язки.

Дана дисципліна базується на знаннях таких дисциплін, як «Економічна теорія», «Математика для економістів», та взаємопов'язана з такими дисциплінами, як «Макроекономіка», «Теорія міжнародних економічних відносин», «Міжнародний бізнес».

2. Програма навчальної дисципліни.

2.1. Зміст навчальної дисципліни

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля, а саме: навчального модуля № 1 «Мікроекономіка», який є логічно завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

2.2. Модульне структурування та інтегровані вимоги до модуля

Модуль № 1 «Мікроекономіка»

Інтегровані вимоги модуля № 1:

ЗНАТИ:

- основні теорії мікроекономіки;
- ринкові механізми рівноваги;
- теорії поведінки споживачів;
- відмінності та особливості функціонування фірм в різних ринкових структурах;
- мікроекономічні моделі;
- інструментарій мікроекономічного аналізу.

ВМІТИ:

- використовувати інструментарій мікроекономічних досліджень;
- аналізувати мікроекономічне середовище;
- аналізувати поведінку економічних суб'єктів, що функціонують в різних ринкових структурах;
- ефективно розподіляти ресурси;
- використовувати мікроекономічні моделі для обґрунтування управлінських рішень.

Тема 1. Мікроекономіка як наука.

Місце мікроекономіки в системі економічних наук. Предмет та об'єкт дослідження мікроекономічної теорії. Функції мікроекономіки. Етапи розвитку мікроекономічної науки. Основні економічні суб'єкти. Обмеженість ресурсів і проблема вибору. Економічна ефективність. Основні поняття та інструментарій мікроекономічного аналізу. Мікросистема та її основні характеристики.

Тема 2. Попит та пропозиція.

Аналіз попиту. Функція попиту. Цінові та нецінові чинники попиту. Аналіз пропозиції. Функція пропозиції. Цінові та нецінові чинники пропозиції. Моделі економічної рівноваги. Зміни ринкової рівноваги та ціни. Вплив держави на ринкову рівновагу.

Тема 3. Еластичність і пристосування ринку.

Поняття еластичності, її види та показники. Цінова еластичність попиту, види та фактори, що її визначають. Форми цінової еластичності попиту, їх графічний аналіз. Еластичність попиту за доходом. Перехресна еластичність попиту. Цінова еластичність пропозиції. Форми цінової еластичності пропозиції та їх графічний аналіз. Практичне застосування теорії еластичності.

Тема 4. Споживання і попит на конкурентному ринку (кардиналістська та ординалістська моделі).

Методологія маржиналізму та її застосування в мікроекономічному аналізі. Етапи поведінки споживача. Принцип раціональності. Кардиналістський (кількісний) підхід до аналізу поведінки споживача, корисності і попиту. Корисність. Гранична та сукупна корисність. Функція корисності. Перший закон Госсена (закон спадної граничної корисності). Ординалістська концепція корисності. Аксиоми ординалістської концепції. Крива байдужості та її властивості. Карта кривих байдужості. Криві байдужості для незвичайних уподобань. Гранична норма заміщення. Крива ізокорисності.

Тема 5. Бюджетне обмеження та споживчий вибір.

Бюджетне обмеження споживача. Вплив ціни та доходу на лінію бюджетного обмеження. Оптимізація вибору споживача на основі ординалістського підходу. Оптимізація вибору споживача на основі кардиналістського підходу. Другий закон Госсена

Тема 6. Аналіз фірми як суб'єкта мікроекономіки.

Організаційні форми і функції фірми. Теорія виробництва. Поняття виробничої функції. Теорії витрат виробництва і прибутків.

Тема 7. Продуктивність і витрати виробника у короткостроковому періоді.

Аналіз виробничої функції короткострокового періоду. Сукупна продуктивність, гранична продуктивність, середня продуктивність змінного фактору. Витрати виробництва у короткостроковому періоді. Аналіз функцій постійних, змінних, сукупних, середніх та граничних витрат. Взаємозв'язок кривих продуктивності і витрат.

Тема 8. Аналіз ринку досконалої конкуренції.

Фірма на конкурентному ринку. Короткострокові моделі максимізації прибутку, конкурентною фірмою (TRTC та MRMC). Загальне правило вибору оптимального обсягу випуску. Реакція конкурентної фірми на зміну ціни (умови збиткового функціонування та закриття конкурентної фірми). Довгострокова рівновага фірми і галузі. Парадокс прибутку. Ефективність конкурентної ринкової системи.

Тема 9. Продуктивність ресурсів і витрати у довгостроковому періоді.

Вибір фірмою ефективної технології. Вибір фірмою економічно ефективного способу виробництва. Ізокванта. Гранична норма технологічної заміни. Мінімізація сукупних витрат для заданого обсягу. Ізокоста. Еквімаржинальний принцип. Траєкторія розвитку фірми.

Тема 10. Максимізація прибутку і цінова стратегія монополії.

Монополія і конкуренція. Максимізація прибутку. Рівновага на монопольному ринку. Особливості пропозиції на ринку чистої монополії. Соціально-економічні наслідки монополії. Монопольна влада та її ознаки. Цінова дискримінація та умови її здійснення. Цінова дискримінація. Наслідки монополії. Антимонопольна політика держави.

Тема 11. Моделі олігополії.

Олігополія, її характерні риси і причини виникнення. Особливості поведінки олігополіста. Моделі рівноваги олігополії. Моделі олігополістичного ціноутворення.

Тема 12. Аналіз поведінки фірми на ринку монополістичної конкуренції.

Фірма на ринку монополістичної конкуренції. Особливості ринку монополістичної конкуренції. Моделі рівноваги монополістичного конкурента. Роль диференціації продукту і реклами як інструментів нецінової конкуренції.

№ пор.	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)							
		Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
		Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС	Усього	Лекції	Практ. заняття	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Модуль № 1 «Мікроекономіка»									
1	2	1 семестр				1 семестр			
1.1.	Мікроекономіка як наука	8	2	2	4	5,5	0,5	-	5
1.2.	Попит та пропозиція	7	2	2	3	6,5	0,5	1	5
1.3.	Еластичність і пристосування ринку	14	2 2	2 2	6	12	1	1	10
1.4.	Споживання і попит на конкурентному ринку (кардиналістська та ординалістська моделі)	10	2	2	6	6,5	1	0,5	5
1.5.	Бюджетне обмеження та споживчий вибір	7	2	2	3	6,5	1	0,5	5
1.6.	Аналіз фірми як суб'єкта мікроекономіки	7	2	2	3	11,5	1	0,5	10
1.7.	Продуктивність і витрати виробника у короткостроковому періоді	14	2 2	2 2	6	11,5	1	0,5	10
	Усього за 1 семестр (ЗФН)					60	6	4	50
1.8.	Аналіз ринку досконалої конкуренції	14	2 2	2 2	6	2 семестр			
1.9.	Продуктивність ресурсів і витрати у довгостроковому періоді	14	2 2	2 2	6	14	-	2	12
1.10.	Максимізація прибутку і цінова стратегія монополії	12	2 2	2	6	13	-	1	12
1.11.	Моделі олігополії	7	2	2	3	13		1	12
1.12.	Аналіз поведінки фірми на ринку монополістичної конкуренції	7	2	2	3	14		1	13
1.13.	Виконання домашнього завдання та домашньої (контрольної) роботи (ЗФН)	8	-	-	8	8	-	-	8
1.14.	Модульна контрольна робота № 1	6	-	2	4	-	-	-	-
	Усього за модулем № 1	135	34	34	67	135	6	10	119
	Усього за 2 семестр (ЗФН)	-	-	-	-	75	-	6	69
	Усього за навчальною дисципліною	135	34	34	67	135	6	10	119

2.4. Домашнє завдання, завдання на контрольну (домашню) роботу (ЗФН)

Домашнє завдання (ДЗ) виконується у першому семестрі, відповідно до затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь студентів, і є важливим етапом у засвоєнні навчального матеріалу.

Домашнє завдання виконується на основі навчального матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання студентами, і є складовою модулю № 1 «Мікроекономіка».

Виконання, оформлення та захист домашнього завдання здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій.

Час, необхідний для виконання домашнього завдання – до 8 годин самостійної роботи.

Контрольна (домашня) робота (ЗФН) виконується відповідно до затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь студентів і є важливим етапом у засвоєнні навчального матеріалу дисципліни.

Завдання на домашнє завдання та контрольну (домашню) роботу (ЗФН) розробляються автором робочої програми. Вказані навчальні матеріали затверджуються протоколом засідання випускової кафедри і доводяться до відома студента індивідуально.

2.5. Перелік питань для підготовки до екзамену

Перелік питань та зміст завдань для підготовки до **екзамену** розробляються провідним викладачем кафедри відповідно до робочої програми, затверджується на засіданні кафедри та доводиться до відома студентів.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

Для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів під час вивчення дисципліни застосовуються такі навчальні методи, як: дослідницький, пояснювально-ілюстративний, інформаційно-рецептивний, практичний методи. Методи контролю й самоконтролю за навчальною діяльністю: методи усного, письмового контролю; індивідуального, тематичного і систематичного контролю.

3.2. Рекомендована література

Базова література

- 3.2.1. Будагівська С. і др. Мікроекономіка і макроекономіка, К., Основи 2007
- 3.2.2. Базилевич В., Мікроекономіка: підручник – К.:Знання, 2008. – 679 с.
- 3.2.3. Косік А.Ф., Гронтковська Г.Е. Мікроекономіка: Навч. посіб. – Рівне: УДУВТЦ, 2019. – 402 с.

Допоміжна література

- 3.2.4. Андреюк Н.В. Мікроекономіка: Навч. посіб. – К: Кондор, 2004. – 176 с.
- 3.2.5. Базелінська О.В, Мініна О.Я. Мікроекономіка: Навч. посіб. для студ. вузів. – К.: Центр навч. л-ри, 2004. – 350 с.
- 3.2.6. Чухно А.А. Сучасні економічні теорії: Підручник / Чухно А.А., Юхименко П.І., Леоненко П.М. — К. : Знання, 2007. — 878 с.
- 3.2.7. Міжнародні економічні відносини: навч. Посібник/ Сіденко С.В., Іваницька О.М., Кузнецов О.В., Висоцька М.П./ за ред. С.В.Сіденко – К.: НАУ. 2015. – 468 с.
- 3.2.8. Стратегічне управління: навч. посібник / В. І. Щелкунов, В. М. Загорулько, С. М. Подреза, [та ін.]. – Київ : НАУ, 2012. – 352 с.
- 3.2.9. Висоцька М.П., Кириленко О.М. Обґрунтування вартості квитка з використанням коефіцієнтом цінової еластичності попиту Проблеми системного підходу в економіці: зб. наук. праць. – К.: НАУ, 2013. – Вип.39. – С. 35-40.
- 3.2.10. Висоцька М.П. Кириленко О.М., Овсак О.П. Правовые и организационно-экономические аспекты классификации объединений предприятий Украины. Вестник Поволжского государственного технологического университета. серия: экономика и управление. -2014. -№1(20).-С.37-45.

3.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті

- 3.3.1. Офіційний сайт національного банку України[Електронний ресурс] / код доступу: <http://bank.gov.ua>

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Мікроекономіка»	Шифр документа	СМЯНАУ РП 15.01.01 – 01-2021
		стор. 9 з 10	

3.3.2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]/ код доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

3.3.3. Мін. фін. України [Електронний ресурс] / код доступу: <https://minfin.com.ua/ua/>

3.3.4. OECD (Організація економічного співробітництва та розвитку) [Електронний ресурс] / код доступу: <http://www.oecd.org>

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ.

4.1. Методи контролю та схема нарахування балів

4.1. Методи контролю та схема нарахування балів. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл. 4.1.

Таблиця 4.1

Вид навчальної роботи	Мак кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Модуль №1 «Основи теорії та практики валютного курсу»		
Вид навчальної роботи	1 семестр	1,2 семестр
Робота на лекціях	-	2б. x 3 = 6
Робота на практичному занятті	5 б. x 11=55	5 б. x 4=20
Виконання тестових завдань	5 б. x 3=15	1 б. x 14=14
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше</i>	<i>42 бали</i>	-
Контрольна (домашня) робота (ЗФН)		20
Виконання модульної контрольної роботи №1	- 10	-
Усього за модулем №1	80	60
Семестровий екзамен	20	40
Усього за дисципліною	100	100

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Сума підсумкової семестрової модульної та екзаменаційної рейтингових оцінок, у балах становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

4.5. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки студента, наприклад, так: **92/Відм./А**, **87/Добре/В**, **79/Добре/С**, **68/Задов./D**, **65/Задов./Е** тощо.

4.6. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці. Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

(Ф 03.02 – 01)

ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки
1	0302	11.11.21	Гіришова Меланіє	<i>[Signature]</i>	
2	15.01.01	11.11.21	Соловйчикова Т.В.	<i>[Signature]</i>	

(Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				